

opazovanja, kakor bi vse jedno bilo, ali se opazuje ob Kolpi ali pa na vrhuncu Triglava! Ta nedostatek je tím neoprostljivejši, ker ima že Freyerjeva karta (1846) zaznamovano, da leži Ljubljana 924' = 292 m nad morjem.

Kakor že omenjeno, je trigonometrično merjena, torej zanesljiva točka temelj četerovoglatega stolpa na Gradu 1152·18 čevljev, t. j. 364·2 metrov. Stolp pa je 31 metrov visok, torej se vzdiga njegov rt („Thurmspitze“) 395 m nad morjem. Grad se pa proti vzhodu še više vzdiga in doseže na razvalinah vzhodne trdnjave 371 m. Stolp na Gradu ni le trigonometrična, ampak v obče zemljepisna stalna točka, ter stoji 14° 30' 37" vzhodno od Greenwicha in 46° 2' 54·3" severno od polutnika. Po tej točki preračunijo se lahko vsi drugi kraji v deželi.

Vojaško-zemljepisni zavod na Dunaji je dal izpeljati točno niveliranje (Präcisions-Nivellement) vseh cest in železnic ter našel, da leže relse na južnem kolidvoru v Ljubljani 298·12 m nad morjem. To je torej druga stalna točka („Fix-punct“) za absolutno višino našega mesta. Po tej točki izmeril je inženér Podhajski višinske razlike ljubljanskega barja in po tej točki so izmerili absolutno višino vsakega trga in vseh ulic v Ljubljani, ko so polagali cevi za mestni vodovod. To merjenje je dognalo sledeče višinske rezultate:

Križišče Dunajske ceste in Slonovih ulic 297 m;

Frančiškanski most 291·45 m (gladina Ljubljanice pri nizki vodi 285·9 m, pri visoki vodi 288·1 m);

najnižja točka v mestu (vogel Špitalskih in Lingarjevih ulic) 290·71 m;

Glavni trg pred rotovžem 291·48 m (torej se vzdiga Grad do podnožja stolpa 83 m v višavo);

licejsko poslopje na dvorišči 291·8 m;

Poljanski trg 290·1 m;

Poljske ulice pred učiteljiščem in pred prvo mestno deško šolo 297·2 m;

Dežmanova hiša v Prečnih ulicah (meteorologično opazovališče) 295·2 m;

Rudolfinum 298 m;

gradič Podturn 319·4 m;

reservoir vodovoda 340—344 m (gladina stoječe vode);

sredi „zvezde“ 296 m;

pred realko v Vegovih ulicah 297·5 m;

pred šolo na Cojzovi cesti 295 m;

Šentjakobski trg 292·3 m;

Iz teh podatkov je razvidno, da iznaša srednja nadmorska višina mesta na desnem bregu Ljubljanice 292 m. Sicer pa naj vsak učitelj zapomni absolutno višino pred svojo šolo in po tej naj potem primerja višino Grada, Šmarne Gore, Krima itd.

Pa ne le za šolsko rabo naj bi služili ti podatki, nego tudi za temelj meteorološkim opazovanjem in želeti bi bilo, da bi naši domači listi, ko prinašajo vremenska poročila, ob jednom tudi naznanili, v kaki višini se opazujejo spremembe o zraku ljubljanskega mesta. **S. R.**

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

L. 1878 Novice: Ali so kamnitni tabernakeljni dobri ali ne? O nesrečah v Dražgošah. Učiteljski zbori v Ljubljani (337—353). O vremenu, nesrečah in slabih železninskih kupčijah itd. — Danica:

† Peter Jerala. Perva nova cerkev Marije naše ljube Gospe presv. Jezusovega Serca na Slovenskem v Davči in njeno blagoslavljanje (str. 60—342). Za prihodnji praznik sv. Jožefa (J. A. L.) — Tovariš:

O šoli; o knjigah za mladinsko zabavo. O novem papežu; Angel varuh čuje nad otroci. O godu cesaričinem. Uč. skupščina v Kranju itd. — Slovenec: Slovan povsod brate ima — o kupčiji z železom. Leon XIII. Zdravniško. — Slov. Narod: Dr. J. Bleiweis naš častni občan.

L. 1879 **Tovariš**: Glasi radosti, slovenska polka s petjem, zložil J. Levičnik 1857, v spomin 25letnice sreberne poroke Njiju Veličanstev poklonil udom „Slov. učit. društva“, vsakemu po en iztis (str. 144). Učiteljska konferenca 19. jul. v Kranji za šolsko leto 1878/9 (str. 265—283).

L. 1880 **Danica**: Ljubljanska škofija o pričetku l. 1813. Draga gosta, baron Pilat in soproga. Vezilni darek sv. Frančišku Ksaveriju za sklep njegove devetdnevne (str. 389).

L. 1881 **Novice**: Žalosti odmev od naših gorá o smrti g. dr. J. Bleiweisa iz Železnikov. — **Tovariš**: O poroki cesarjeviča Rudolfa s Štefanijo. Šolske zadeve. O smrti Antona Pintarja na Zalogu. Ponavljavna šola. Nekdaj in sedaj. Pri občnem zboru „Slov. učit. društva“ dne 22. sept. govoril J. L. (str. 289—290).

L. 1882 je v **Novicah** jel spisovati „Spomini na véliko slavjansko romanje v Rim l. 1881“ (str. 156—406), kar je nadaljeval l. 1883 (str. 4—417) in skončal l. 1884 (str. 4—53), kjer je priobčil tudi imenik Slovencev, ki so se bili vdeležili romanja, s pristavkom l. 1888: Beseda po skončanem rimskem romanju. — Tako je v „Tovarišu“ l. 1882 sporočil o bolezni pri otrocih iz Železnikov, ter čestital listu na pr.: „Da bo ‚Tovariš‘ izhajal tudi še za naprej, in sicer zopet pod prvo ‚firmo‘, vesel nas na moč, in zadovoljni mu zakličemo: Bog mu daj srečo in mnogo duševne in materijelne podpore! — Vsem ljubim bližnjim in daljnim gg. sobratom — učiteljem — pa želim zdravo, srečno, veselo, zadovoljno in blagoslovljeno novo leto! Božja pomoč nam bodi vsem pri težavnem našem poklicu! Ravnajmo se

zvesto po besedah neumrljivega rajnega Slomška, ki je djal: Bratje, delajmo, dokler smo živi; počivali bodemo v grobi (str. 15)“. — Krasen je „Ogovor pri 25letnici“ ljudskih učiteljev v Šmartinem pri Kranji v dan 6. septembra 1882“, kjer Jos. Levičnik dokazuje, da je poganski rek: „Bogovi kogar so črtili, — Učitelja so ga storili“ — že davno ovržen in zavržen, kajti ovrigel ga je učenik vseh učencikov, Zveličar sveta sam; ovrgli so ga cerkev, država, roditelji, učitelji sami, in poslednjič vsi blagosrčni in miločutni ljudje. Vsak stan ima svoje težave. Tudi učiteljski ni brez njih, vendar kako koristen, kako vzvišen je za cerkev in državo, za čas in večnost, torej delajmo in potrpiamo; ljubezen pa nas veže čez meje groba itd. (309—311). — L. 1883 je dal poročilo: Učiteljska konferenca v Kranji 30. rožnika (str. 222—256). Naša šolska veselica v dan 11. jul. v spomin 600letnega združenja naše Kranjske vojvodine z mogočnim Avstrijskim cesarstvom. — L. 1884: Kdaj naj se belijo šolske sobe. Veselje in žalost (str. 382) itd. — Kakor v „Tovarišu“, tako je časih dopisoval še tudi v „Novice“ in „Danico“ na pr. l. 1888: Starosta ljudskih učiteljev Kranjske vojvodine in njegov 90. rojstni dan (Fr. Kramar v Loci); l. 1891: Vpeljava župnika rojaka na Breznici; Alojzijeva svečanost v Železnikih. — **Novice**: Iz kmetov v mesto itd.

Na čast vrlemu učitelju bodi povedano, da je Josip Levičnik dopisoval na razne strani, tudi v nemške liste na pr. v Volksfreund in v Vaterland, v Gegenwart in v Stimmen aus Innerösterreich, v Monat-Rosen (Innsbruck) in v Schutzengel (Donauwörth); dopisoval je Brencljnu, Slovencu Koroškemu in Kranjskemu, nekoliko tudi v Slov. Narod itd. Godilo se mu je pa tako, kakor se godi drugim piscem časnikarskim, da se nekateri dopis zgubi morda že na poti, nekateri se po vredništvu dene „ad acta“, nekateri pride sicer na dan, pa obstrižen, češ, je bil preživahen, preojster itd.!

L. 1883 je bil Josip Levičnik, župan in učitelj v Železnikih, poslavljen s srebrnim zaslužnim križem s krono, in v vsem slovstvenem delovanju sploh ni imel skoro nobenih sitnosti. Vendar — kakor zlato in srebro v ognju, tako se pravi rodoljub potrditi mora v borbi, v poniževanju. Nasprotovati se mu je jelo, kadar je preslavljal spomin ranjkega Gr. Riharja. „Levičnik stekel si je že takrat, ko so bili slovenski skladatelji umetniki še redko sejani, na polji slovenske glasbe mnogo zaslug (cf. P. pl. Radics: Frau Musica in Krain). . . Po smrti Riharjevej podal je Slovencem v Mohorjevem Koledarju živopis tega mojstra ter mu pel v istem spisu pa tudi drugje slavo. Zaradi tega jeli so ga tisti, katerim Rihar s svojimi skladbami ni bil po godu, črtiti, kar je Levičnika tako užalilo, da ne pošilja več svojih skladeb v svet, če tudi je še na polju glasbe vrlo delaven, ampak hrani jih v rokopisih, katere bode zapustil svojim milim in dragim v spomin. Dal Bog, da se to še dolgo ne zgodi, in da bi se istega spomina mogli tudi mi veseliti“, piše Fr. Rákuša (Vid. Slov. petje v pret. dobah l. 1890 str. 161).

Pisal je poročilo o učiteljski konferenciji za Kranjski šolski okraj l. 1883 ter na koncu pristavil: „Pogrešali smo, žalibog,

letos prijaznosti in vzajemnosti, ki je prejšnja leta vladala v našem okraju. Kdo je temu kriv, nočemo vsaj za zdaj na drobno razpravljati. Kdor se misli odlikovati s tem, da se je nemir mej sobrati, pač bolj modro stori, ako si poišče drug kraj za svoje nečastno delovanje. Svet je velik, naše prijateljstvo pa tudi še vedno tako veliko, da mu bomo iz dna srca voščili: Srečen pot (Tov. str. 256)!“ — Za to ga je poprijel nekdo v „Slov. Narodu“ o knjižnični zadevi in o konferenčni razpravi sami. Temu kritikarju odgovarja Levičnik v Tovarišu (str. 318—9), češ, komur je za to zadevo kaj mar, naj oba spisa bere in sodi! Vendar pa pravi: „Res, človek se stára; mlajše moči vedó zdaj take reči bolje obdelovati; — torej naj bo pa prihodnje leto g. kritikar prevzel poročilo o naši konferenci, ter pokazal nam bolj na drobno, kako naj se v novi dobi izgotovljujejo taki spisi“. — Zelo neprijetno vojsko je imel v domačih rečéh (Vid. Sl. Narod, Slovenec, Jurij's pušo, pa Novice l. 1885—6: V moj zagovor in obrambo str. 258 do 839). V takih borbah treba je, da se resnica prav spozná, čuti oba zvona. Kdor vendar je delal in še dela po vésti ter ljubi pravico in resnico, tolaži se lahko z rekom pesnikovim, da taka je bila vedno osoda slavnih možakov, da jim slovélo ime, ko jih zagril je grob.

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

XI.

O pouku v ženskih ročnih delih.

Gledé na pouk objavlja vis. c. kr. deželni šolski svét nastopni razpis:

Z. 924.

Das hohe k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht hat aus Anlass der Wahrnehmung, dass an vielen Schulen Krains der für die Erziehung und den Unterricht der Mädchen so wichtige Unterricht in den weiblichen Handarbeiten gar nicht

ertheilt wird und das eine verhältnissmäßig sehr geringe Anzahl von Lehrerinnen, welche die für diesen Lehrgegenstand erforderliche Lehrbefähigungsprüfung bestanden haben, im Lande wirken, mit dem Erlasse vom 14. Mai 1891 Z. 8611 angeordnet, diesem Unterrichtszweige eine erhöhte Aufmerksamkeit zuzuwenden.

Hievon wird der k. k. Bezirksschulrath mit der Aufforderung in Kenntniss gesetzt, auf die thunlichste Erweiterung des